

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пълен състав)

23 март 2004 година*

По дело C-138/02

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно член 234 ЕО от Social Security Commissioner (Обединеното кралство) в производството, висящо пред този съд между

Brian Francis Collins

и

Secretary of State for Work and Pensions

относно тълкуването на Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр.2), изменен с Регламент (ЕИО) № 2434/92 на Съвета от 27 юли 1992 (ОВ L 245, стр. 1), и Директива 68/360/ЕИО на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване в рамките на Общността за работниците на държавите-членки и на техните семейства (ОВ L 257, стр. 13),

СЪДЪТ (пълен състав),

в състав: г-н V. Skouris, председател, г-н P. Jann, г-н C. W. A. Timmermans, г-н C. Gulmann, г-н J. N. Cunha Rodrigues (докладчик) и г-н A. Rosas, председатели на състав, г-н A. La Pergola, г-н J.-P. Puissochet, г-н R. Schintgen, г-жа N. Colneric и г-н S. von Bahr, съдии,

генерален адвокат: г-н D. Ruiz-Jarabo Colomer,

секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

като взе предвид писмените становища, представени:

за г-н Collins, от г-н R. Drabble, QC, упълномощен от г-н P. Eden, solicitor,

за правителството на Обединеното кралство, от г-н J.E. Collins, в качеството на представител, подпомаган от г-жа E. Sharpston QC,

за германското правителство, от г-н W.-D. Plessing, в качеството на представител,

за Комисията на Европейските общности, от г-жа N. Yerrell и г-н D. Martin, в качеството на представители,

* Език на производството: английски.

след като изслуша устните становища на г-н Collins, за който се явява г-н R. Drabble, на правителството на Обединеното кралство, за което се явява г-н R. Caudwell, в качеството на представител и г-н E. Sharpston и на Комисията, за която се явява г-жа N. Yerrell и г-н D. Martin, по време на съдебното заседание от 17 юни 2003 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат по време на съдебното заседание от 10 юли 2003 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 28 март 2002 г., постъпило в Съда на 12 април 2002 г., Social Security Commissioner отправя до Съда за преюдициално решение съгласно член 234 ЕО три въпроса относно тълкуването на Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр.2), изменен с Регламент (ЕИО) № 2434/92 на Съвета от 27 юли 1992 (ОВ L 245, стр. 1), и Директива 68/360/ЕИО на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване в рамките на Общността за работниците на държавите-членки и на техните семейства (ОВ L 257, стр. 13).

2. Тези въпроси са повдигнати в производството между г-н Collins и Secretary of State for Work and Pensions относно последния отказ за отпускане на г-н Collins на помощи за лица, които търсят работа, предвидени в законодателството на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия.

Правна уредба

Правна уредба на Общността

3. Член 6, алинея 1 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 12, алинея 1 ЕО) предвижда:

„ В рамките на обхвата на приложение на настоящия договор и без да се засягат специалните разпоредби, които се съдържат в него, се забранява всякаква дискриминация на основание гражданство.”

4. Член 8 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 17 ЕО) заявява:

„1. Създава се гражданство на Съюза.

Всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза.

2. Гражданите на Съюза се ползват от правата и изпълняват задълженията, предвидени в настоящия договор.”

5. Член 8а, параграф 1 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 18, параграф 1 ЕО) предвижда, че всеки гражданин на Съюза има право да се придвижва и живее свободно на територията на държавите-членки, като спазва ограниченията и условията, предвидени в Договора за ЕО и в съответствие с мерките, приети за неговото изпълнение.

6. Както е предвидено в член 48, параграф 2 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 39, параграф 2 ЕО), свободата на движение на работниците налага премахване на всякаква дискриминация, основана на националност между работниците от държавите-членки, по отношение на заетост, възнаграждение и други условия на труд.

7. В съответствие с член 48, параграф 3 от Договора, свободата на движение на работниците „включва и правото, при спазването на ограниченията, които се основават на съображения за обществен ред, обществената сигурност и обществено здраве:

(а) да се приемат действително направени предложения за наемане на работа;

(б) да се придвижват свободно на територията на държавите-членки за тази цел;

...”

8. Член 2 от Регламент № 1612/68 заявява:

„ Всеки гражданин на държава-членка и всеки работодател, осъществяващ дейност на територията на държава-членка, могат да разменят своите заявления и предложения за работа и могат да сключват и изпълняват трудови договори в съответствие с действащите закони, подзаконови и административни разпоредби без каквато и да е дискриминация в резултат на това.”

9. Член 5 от Регламент № 1612/68 предвижда, че „ гражданин на държава-членка, който търси работа на територията на друга държава-членка, получава същата помощ от службите по заетостта в тази държава, както местните граждани, търсещи работа.”

10. В съответствие с член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68, работник, който е гражданин на държава-членка, не територията на друга държава-членка, има право на същите социални и данъчни предимства, както работниците - местни граждани.

11. Член 1 от Директива 68/360 предвижда:

„Държавите-членки премахват, при условията, предвидени от настоящата директива, ограниченията за движение и пребиваване на гражданите на упоменатата държава и на членовете на техните семейства, по отношение на които се прилага Регламент (ЕИО) 1612/68.”

12. Член 4, параграф 1 от Директива № 68/360 предвижда, че държавите-членки предоставят правото на пребиваване на тяхната територия на лицата, упоменати в член 1, които са в състояние да представят документите, изброени в член 4, параграф 3.

13. Съгласно първото тире от член 4, параграф 3 от Директивата, тези документи за работниците са:

„а) документът, с който е влязъл на тяхната територия;

б) потвърждение на ангажимента на работодателя или удостоверение за работа”.

14. В съответствие с член 8, параграф 1 от Директива № 68/360, държавите-членки, без да издават разрешение за пребиваване, признават правото на пребиваване на тяхна територия а) на работник, упражняващ дейност като наето лице, когато дейността не е предвидено да трае повече от три месеца, б) на гранични работници и в) на сезонни работници.

Национално законодателство

15. Помощите за лица, които търсят работа, са обезщетения за социална сигурност, предвидени съгласно Закона за лицата, които търсят работа от 1995 г. (наричан по-долу „Закона от 1995 г.”), член 1, параграф 2, точка i), който изисква ищецът да бъде в Обединеното кралство.

16. Правната уредба, приета със Закона от 1995 г., а именно, Jobseeker’s Allowance Regulations 1996 („Наредба от 1996 г.”), определят условията, които трябва да бъдат спазени, за да може лицето да има право на помощи за лица, които търсят работа, и сумите, които могат да бъдат поискани от различните ищци. Приложение 5, параграф 14, буква а) към Наредба от 1996 г. за помощите за лицата, търсещи работа не предвижда суми за категорията „лица от чужбина”, които са без семейство, което да ги издържа финансово.

17. Член 85, параграф 4 от Наредба от 1996 г. за помощите за лицата, които търсят работа определя „лица от чужбина” като:

„... лица, подали молба, които обикновено не живеят в Обединеното кралство, Channel Islands, остров Ман и Република Ирландия, но за тези цел не се третират като лица, които обикновено не живеят в Обединеното кралство,

а) а работници по смисъла на Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета или Регламент (ЕИО) № 1251/70 на Съвета или лица с право да се установят в Обединеното кралство съгласно Директива № 68/360/ЕИО на Съвета или Директива № 73/148/ЕИО на Съвета.

...”

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

18. Г-н Collins е роден във Съединените щати и притежава двойно ирландско и американско гражданство. Като част от програмата в колежа, той изкарва един семестър в Обединеното кралство през 1978 г. През 1980 г. и 1981 г. той се връща там като остава приблизително десет месеца, през които работи на половин работен ден всекидневно в кафенета, барове и в магазини. Той се връща в Съединените щати през 1981 г. В последствие работи в Съединените щати и в Африка.

19. Г-н Collins се завръща в Обединеното кралство на 31 май 1998 г., за да търси работа там в сектора за социални услуги. На 8 юни 198 г. той подава молба за помощи за лица, които търсят работа, но са му отказани с решение на компетентния служител от 1 юли 1998 г. на основание, че обичайно не живее в Обединеното кралство. Г-н Collins обжалва пред Social Security Appeal Tribunal (Апелативен съд за социална сигурност), който потвърждава отказа, като заявява, че той не може да се счита за обичайно пребиваващ в Обединеното кралство, тъй като i) не е бил жител за значителен период от време и ii) не е бил работник по смисъла на Регламент № 1612/68, нито е имал право да пребивава в Обединеното кралство съгласно Директива № 68/360.

20. Тогава г-н Collins обжалва пред Social Security Commissioner, които решава да спре производството и да отправи до Съда за преюдициално решение следните въпроси:

„ (1) лице, при обстоятелствата, при които се намира ищецът по настоящото дело, работник ли е по смисъла на Регламент № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г.?

(2) ако отговорът на първият въпрос не е положителен, лице, при обстоятелствата, при които се намира ищецът по настоящото дело, има ли право да пребивава в Обединеното кралство съгласно Директива 68/360 на Съвета от 15 октомври 1968 г.?

(3) Ако отговорите на двата въпроса не са положителни, има ли разпоредби или принципи от законодателството на Европейската Общност, които изискват плащането на обезщетения за социална сигурност при условия за отпускането им като тези за помощите на лицата, които търсят работа, основани на дохода на лицето, при обстоятелствата при които се намира ищецът по настоящото дело?”

Въпрос 1

Становища, представени пред Съда

21. Г-н Collins твърди, че според действащото законодателство на Общността, неговото положение в Обединеното кралство на лице, което действително търси работа, му дава статут на „работник” по смисъла на Регламент № 1612/68 и попада в обхвата на член 7, параграф 2 от този регламент. В параграф 32 от своето Решение от 12 май 1998 г., Martínez Sala, C-85/96, Recueil, стр. I-2691, Съдът внимателно установява правилото, че лицата, които търсят работа, трябва да бъдат считани за работници съгласно целите на Регламент № 1612/68, ако националният съд установи, че засегнатото лице действително е търсело работа в подходящото време.

22. Правителството на Обединеното кралство, германското правителство и Комисията на Европейските общности от друга страна твърдят, че лице в положението на г-н Collins не е работник по смисъла на Регламент № 1612/68.

23. Правителството на Обединеното кралство и Комисията на Европейските общности оспорват, че г-н Collins не може да изисква да бъде „бивш” работник мигрант, който сега главно търси привилегиите по член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68, поради това, че няма връзка между работата, която е извършвал в периода 1980 г. - 1981 г. и видът работа, за която казва, че търси през 1998 г.

24. По Решение от 18 юни 1987 г., Lebon, 316/85, Recueil, стр. 2811, Съдът постановява, че равноправното отношение що се отнася до социалните и данъчните предимства, които са предвидени от член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68, се прилагат само за работници и лицата, които се придвижват в търсене на работа, са квалифицирани за това равноправно отношение само що се отнася до достъпа до заетост в съответствие с член 48 от Договора за ЕО и членове 2 и 5 от този регламент.

25. Германското правителство обръща внимание на специфичните обстоятелства по делото Martínez Sala, цитирано по-горе, които се характеризират с много близка връзка от голямата продължителност между ищеца и държавата-членка домакин, като се има предвид, че в главното производство няма ясна връзка между предишната работа, извършвана от г-н Collins и работата, която е търсел.

Отговорът на Съда

26. В съответствие с практиката на Съда, понятието „работник” по смисъла на член 48 от Договора за ЕО и Регламент № 1612/68 има специфично значение за Общността и не трябва да се тълкува в тесен смисъл. Всяко лице, които извършва дейност, която е реална и действителна, в изключение на дейностите в малки размери, които се считат като чисто несъществени и допълнителни, трябва да се разглеждат като „работници”. Основната характеристика на трудовото правоотношение, според тази съдебна практика е, че за определен период от време лицето извършва услуги за и под ръководството на друго лице в замяна, на което получава възнаграждение (вж., по-специално Решения от 3 юли 1986 г., Lawrie-Blum, 66/85, Recueil, стр. 2121, точки 16 и 17, Martínez Sala, точка 32, и от 8 юни 1999 г., Meeusen, C-337/97, Recueil, стр. I-3289, точка 13).

27. Съдът също така постановява, че на работниците мигранти са гарантирани определени права, свързани със статута им на работници, дори когато те дълго време не са били в трудово правоотношение (Решения от 24 септември 1998 г., Комисия/Франция, C-35/97, Recueil, стр. I-5325, точка 41, и от 6 ноември 2003 г., Ninni-Orasche, C-413/01, Recueil, стр. I-13187, точка 34).

28. Както става ясно от документите, изпратени на Съда от Social Security Commissioner, г-н Collins е извършвал всекидневна работа в Обединеното кралство в

кафенета, барове и в магазини, по време на десетмесечния си престой там през 1981 г. Въпреки това, дори ако такава заетост отговаря на условията, изложени в параграф 26 от настоящото съдебно решение, за да се приеме, че по време на престоя си ищецът от главното производство е имал статут на работник, не може да се установи връзка между тази дейност и търсенето на друга работа, повече от 17 години след като тя е прекратена.

29. В отсъствието на достатъчно близка връзка с пазара на труда в Обединеното кралство, следователно положението на г-н Collins през 1998 г. трябва да се сравнява с това на другите граждани на държава-членка, които търсят работа в друга държава-членка.

30. В тази връзка, трябва да се помни, че практиката на Съда обръща внимание на различията между гражданите на държава-членка, които все още не са в трудово правоотношение в държавата-членка домакин, където те търсят работа, и тези, които вече са работили в тази държава или които, след като са работили там, но вече не са в трудово правоотношение, въпреки това се разглеждат като работници (вж. Решение от 21 юли 1988 г., Lair, 39/86, Recueil, стр. 3161, точки 32 и 33).

31. Докато гражданите на държава-членка, които се предвиждат в търсене на работа, се ползват от принципа за равнопоставено отношение само що се отнася до достъпа до заетост, тези които вече са в трудово правоотношение могат на основание член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68 да поискат същите социални и данъчни предимства като работниците - местни граждани (вж. по-специално Решения Lebon , цитирано по-горе, точки 26, и от 12 септември 1996 г., Комисия/Белгия, C-278/94, Recueil, стр. I-4307, точки 39 и 40).

32. Понятието „работник” не се използва по един и същ начин в Регламент № 1612/68. Докато в дял II на част I на регламента този термин обхваща само лица, които вече са в трудово правоотношение, в другите части на същия регламент понятието „работник” трябва да се тълкува в по-широк смисъл.

33. Съответно, отговорът на първия въпрос трябва да бъде, че лице, при обстоятелствата, при които се намира ищецът от главното производство, не е работник за целите на дял II на част I на Регламент № 1612/68. Въпреки това, националният съд е този, който установява дали терминът „работник”, както е предвиден в разглежданото национално законодателство, трябва да се разбира в този смисъл.

Въпрос 2

Становища, представени пред Съда

34. Г-н Collins твърди, че Директива № 68/360 предоставя право на пребиваване за период от три месеца на лица, които търсят работа.

35. Правителството на Обединеното кралство, германското правителство и Комисията поддържат, че пряко на основание член 48 ЕО, а не чрез разпоредбите на Директива № 68/360, които се прилагат само за лица, които са намерили работа, г-н Collins е имал право да отиде в Обединеното кралство, за да търси работа и да остане там като лице, които търси работа, за разумен период от време.

Отговорът на Съда

36. В контекста на свободата на движението на работниците, член 48 от Договора предоставя на гражданите на държавите-членки правото на пребиваване на територията на друга държава-членка, за да се занимава или да търси платена работа (Решение от 26 май 1993 г., Tsiotras, C-171/91, Recueil, стр. I-2925, точка 8).

37. Правото на пребиваване, което лицата, които търсят работа, придобиват съгласно член 48 от Договора може да бъде ограничено във времето. В отсъствието на разпоредби на Общността, които предвиждат период, през който гражданите на Общността, които търсят работа, могат да останат на тяхна територия, държавите-членки има правото да предвидят разумен период от време за тази цел. Въпреки това, ако след изтичането на този период, засегнатото лице представи доказателства, че продължава да търси работа, и че действително има шансове да бъде нает, не може да поискат от него да напусне територията на държава-членка домакин (вж. Решения от 26 февруари 1991 г., Antonissen, C-292/89, Recueil, стр. I-745, точка 21, и от 20 февруари 1997 г., Комисия/Белгия, C-344/95, Recueil, стр. I-1035, точка 17).

38. Директива № 68/360 цели да премахне в Общността ограниченията относно движението и пребиваването на гражданите на държавите-членки и на членовете на техните семейства, за които се прилага Регламент № 1612/68.

39. Доколкото се отнася до ограниченията на движението на първо място, член 2, параграф 1 от Директива 68/360 изисква държавите-членки да предоставят правото на граждани на Общността да напуснат тяхна територия с цел да отидат в друга държава-членка да търсят работа там. На второ място, в съответствие с член 3, параграф 1 от директивата, държавите-членки трябва да позволят на тези граждани да влязат на тяхна територия само при представяне на валидна лична карта или паспорт.

40. Като допълнение при условие, че правото на пребиваване е право, което е директно предоставено с Договора (вж., по-специално Решение от 5 февруари 1991 г., Roux, C-363/89, Recueil, стр. I-273, точка 9), издаването на разрешително за пребиваване на гражданин на държава-членка, както е предвидено в Директива 68/360, не трябва да се разглежда като мярка, която поражда права, а като мярка на държавата-членка, която служи да се докаже индивидуалното положение на гражданин на друга държава-членка по отношение на разпоредбите от правото на Общността (Решение от 25 юли 2002 г., MRAX, C -459/99, Recueil, стр. I-6591, точка 74).

41. Съгласно член 4 от Директива 68/360, държавите-членки предоставят право на пребиваване на тяхна територия само на работници, които в допълнение към

документа, с който са влезли на територията на държавата-членка, могат да представят потвърждение за работа от работодателя или сертификат за работа.

42. Член 8 от Директивата представя изчерпателен списък на обстоятелствата, при които определени работници могат да придобият право на пребиваване, което да бъде признато без да им се издава разрешително за пребиваване.

43. Следва, че правото за пребиваване в държава-членка, посочено в членове 4 и 8 от Директива 68/360 е предоставено само на граждани на държава-членка, които вече са наети в първата държава-членка. Лицата, които търсят работа, са изключени. Те могат само да се позоват на разпоредбите, които се отнасят до тяхното движение в Общността.

44. Следователно отговорът на вторият въпрос трябва да бъде, че лице, при обстоятелствата, при които се намира ищецът по главното производство, няма право да пребивава в Обединеното кралство само на основание Директива 68/360.

Въпрос 3

Становища, представени пред Съда

45. Според становището на г-н Collins, няма съмнение, че той е гражданин на друга държава-членка, който законно е бил в Обединеното кралство и помощите за лица, които търсят работа, попадат в обхвата на Договора за ЕО. Както постановява Съда по Решение от 20 септември 2001 г., Grzelczyk, C-184/99, Recueil, стр. I-6193 резултатът е, че плащането на помощи за сметка на работодателя на гражданин на държава-членка, различна от държавата-членка домакин, не може да бъде поставено под условие, което не се прилага по отношение на гражданите на държавата-членка домакин. Г-н Collins признава, че обичайното пребиваване е условие, което се прилага и по отношение на гражданите на Обединеното кралство. Въпреки това, е доказано, че разпоредбите на националното законодателство трябва да се разглеждат като дискриминационни за целите на правото на Общността, ако е по-вероятно на тях да отговарят гражданите на съответната държава-членка.

46. Правителството на Обединеното кралство и германското правителство оспорват, че няма разпоредби или принципи в законодателството на Общността, които изискват помощи каквито са помощите за лица, които търсят работа, да бъдат платено на лице, което се намира в положението на г-н Collins.

47. Що се отнася до възможното съществуване на непряка дискриминация, правителството на Обединеното кралство твърди, че съществува съответната обективна обосновка за това да не се предоставят помощи за търсещи работа, основани на дохода, на лица в положението на г-н Collins. За разлика от положението по Решение от 11 юли 2002 г., D'Hoop, C-224/98, Recueil, стр. I-6191, критерият за отпускане на въпросните помощи тук не излиза извън това, което е необходимо за постигането на търсената цел. Те представляват пропорционален и допустим метод, с

който се гарантира, че съществува действителна връзка между ищеца и географския пазар на труда. В отсъствието на такъв критерии лицата, които имат малка връзка или нямат връзка с пазара на труда в Обединеното кралство, какъвто е случаят на г-н Collins, тогава биха могли да поискат такава помощ.

48. Според Комисията не се оспорва, че г-н Collins действително е търсил работа в Обединеното кралство за период от два месеца след неговото пристигане в тази държава-членка и е имал законното право да пребивава там в качеството си на лице, което търси работа. Като гражданин на Съюза законно пребиваващ в Обединеното кралство, той е имал пълното право на защитата, предвидена в член 6 от Договора за ЕО срещу дискриминацията на основание гражданство във всички случаи, които попадат в материалния обхват на правото на Общността. Такъв точно е случаят с помощите за лицата, които търсят работа и трябва да се разглеждат като социални помощи по смисъла на член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68.

49. Комисията също така отбелязва, че е ясно, че правото да се остане в друга държава-членка за да се търси работа, може да бъде ограничено от разумен период от време и правото на г-н Collins да се позове на членове 6 и 8 от Договора за да потърси помощи на същото основание както и гражданите на Обединеното кралство, следователно е ограничено в този период на законно пребиваване.

50. Въпреки това, Комисията поддържа, че изискването за обичайно пребиваване може непряко да дискриминира поради това, че може лесно да бъде спазено от гражданите на държавата-членка домакин, отколкото тези на другите държави-членки. Докато това изискване може да бъде обосновано с обективни основания, задължително насочени към избягване на „туризъм за социални помощи“, и по този начин възможността за злоупотреба от страна на лицата, които търсят работа и не са действителни, Комисията отбелязва, че в случая на г-н Collins, действителното търсене на работа не се оспорва. Всъщност става ясно, че е работил продължително време в Обединеното кралство, откакто за първи път е намерил работа, скоро след пристигането си.

Отговорът на Съда

51. С третия въпрос, Social Security Commissioner главно пита дали съществуват разпоредби или принципи от правото на Общността на базата, на които гражданите на държава-членка, които действително търсят работа в друга държава-членка, могат да потърсят помощи за лица, които търсят работа, както и предвидено в Закона от 1995 г.

52. Преди всичко, без да има някаква нужда да се разглежда дали лица като ищеца по главното производство попадат в обхвата на *ratione personae* на Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 г. за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменена и актуализирана с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ 1997 L 28, стр. 1) (наричан по-долу „Регламент № 1408/71“), от определението за препращане става ясно, че заинтересуваното лице никога не е пребивавало в друга държава-членка преди да потърси работа в Обединеното кралство,

така че съвкупното правило, което се съдържа в член 10а от Регламент № 1408/71 е неприложимо по главното производство.

53. Съгласно Наредбата от 1996 г. лицата, които търсят работа, гражданите на други държави-членки, които търсят работа и не са работници по смисъла на Регламент № 1612/68 и не получават право на пребиваване съгласно Директива 68/360 могат да поискат помощи, само ако обичайно пребивават в Обединеното кралство.

54. Следователно трябва да се определи дали принципът на равноправно отношение забранява национални разпоредби, които поставят помощите на лицата, които търсят работа под условие на изискването за пребиваване.

55. В съответствие с член 6, алинея 1 от Договора, всякаква дискриминация на основание националност е забранена в рамките на прилагането на Договора, без да се накръняват специални разпоредби, които се съдържат в него. Тъй като член 48, параграф 2 от Договора представлява такава специална разпоредба, в светлината на този член е целесъобразно първо да се разгледа Наредбата от 1996 г.

56. Между правата, които член 48 от Договора предоставя на гражданите на държавите-членки, е правото да се придвижват свободно на територията на друга държава-членка и да останат там с цел търсене на работа (*Antonissen*, цитирано по-горе, параграф 13).

57. Гражданите на държавите-членки, които търсят работа в друга държава-членка по този начин попадат в обхвата на член 48 от Договора и следователно се ползват от правото, предвидено в член 48, параграф 2 за равноправно отношение.

58. Що се отнася до въпроса дали правото на равноправно отношение, от което се ползват гражданите на държави-членки, които търсят работа в друга държава-членка обхваща помощи с финансов характер, като спорните помощи по главното производство. Съдът постановява, че гражданите на държавите-членки, които се придвижват, за да търсят работа, са обхванати от еднаквото третиране само по отношение на достъпа до заетост в съответствие с член 48 от Договора и членове 2 и 5 от Регламент № 1612/68, но също що се отнася до социалните и данъчните предимства по смисъла на член 7, параграф 2 от този регламент (Решението цитирано по-горе Lebon, точка 26, и Решение от 12 септември 1996 г., Комисия/Белгия, С-278/94, точки 39 и 40).

59. Член 2 от Регламент № 1612/68 се отнася до размяната на заявления и предложения за работа и сключването и изпълнението на трудови договори, докато член 5 от Регламента се отнася до съдействието, предоставяно от службите по заетостта.

60. Вярно е, че тези членове не се отнасят изрично до помощи с финансов характер. Въпреки това за да се определи обхвата на правото на равноправно отношение за лицата, които търсят работа, този принцип трябва да се тълкува в светлината на разпоредбите на законодателството на Общността, и по-специално член 6 от Договора.

61. Както Съдът се произнася по няколко случая, гражданите на Съюза, които законно пребивават на територията на държавата-членка домакин, могат да се позоват на член 6 от Договора във всички случаи, в които попадат в обхвата *ratione materiae* на правото на Общността. Гражданството на Съюза е предопределено да бъде основния статут на гражданите на държавите-членки, като дава право на тези, които са в същото положение да бъдат третираны по същия начин от закона, независимо от тяхното гражданство, и като се спазват тези изключения, изрично предвидени (вж., по-специално Решение Grzelczyk , цитирано по-горе, точки 31 и 32, както и Решение от 2 октомври 2003 г., Garcia Avello, C-148/02, Recueil, стр. I-11613, точки 22 и 23).

62. Трябва да се отбележи, че Съдът е постановил, че по отношение студент, който е гражданин на Съюза, това право на социални помощи за сметка на работодателя, като белгийските минимални помощи (от френски „minimex”), попада в обхвата на забраната за дискриминация на основание националност и следователно членове 6 и 8 от Договора забраняват правото на помощи да бъде поставено под условия, които водят до дискриминация на основание националността (Решение Grzelczyk , точка 46).

63. С оглед на установяването на гражданство на Съюза и тълкуването в съдебната практика на правото на равнопранно отношение, притежавано от гражданите на Съюза, от обхвата на член 48, параграф 2 от Договора, който изразява основния принцип на равнопранно отношение, гарантиран от член 6 от Договора, вече не е възможно да бъдат изключени помощи с финансов характер, с които се цели да се улесни достъпа до заетост на пазара на труда в държава-членка

64. Тълкуването на обхвата на принципа на равнопранно отношение по отношение достъпа до заетост, в сравнение с тълкуването, прието в Решение Lebon и в Решение от 12 септември 1996 г., Комисия/Белгия, C-278/94, трябва да се отразява неговото развитие.

65. Наредбата от 1996 г. въвежда разлика в отношението съгласно това дали заинтересуваното лице обичайно пребивава в Обединеното кралство. Тъй като това изискване може да се спази по-лесно от самите граждани на държавата, Наредбата от 1996 г. поставя в неизгодно положение гражданите на държава-членка, които са упражнили правото си на придвижване, за да търсят работа на територията на друга държава-членка (вж., в тази връзка, Решение от 23 май 1996 г., O’Flynn, C-237/94, Recueil, стр. I-2617, точка 18, и от 16 януари 2003 г., Комисия/Италия, C-388/01, Recueil, стр. I-721, точки 13 и 14).

66. Изискването за пребиваване от такъв вид може да се обоснове, само ако се основава на обективни съображения, които не зависят от националността на засегнатото лице и са пропорционални на законната цел на националните разпоредби (Решение от 24 ноември 1998 г., Bickel and Franz, C-274/96, Recueil, стр. I-7637, точка 27).

67. Съдът вече се е произнасял, че е законно националният законодател да поиска да се гарантира, че съществува действителна връзка между лицето, което иска помощи под формата на социални придобивки по смисъла на член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68 и въпросния географски пазар на труда (вж., във връзка с отпускането на временни помощи за младите хора, които търсят първата си работа, Решение D'Hoор, цитирано по-горе, точка 38).

68. Помощите за търсещите работа, въведени със Закона от 1995 г. са социални помощи, които заместват обезщетенията за безработица и доход, и по-специално изискват лицето да е на разположение и активно да търси работа и да няма доходи, които надвишават прилаганата сума или капитал, който надвишава определена сума.

69. Предоставянето на такива помощи от държавата-членка, може да се разглежда като законно, само след като се установи, че съществува действителна връзка между лицето, което търси работа и пазара на тази държава.

70. Съществуването на такава връзка може да се определи, по-специално като се установи, че за разумен период от време заинтересуваното лице всъщност действително е търсело работа във въпросната държава-членка.

71. По този начин Обединеното кралство може да изисква връзка между лицата, които искат право на такива помощи и своя пазар на труда.

72. Въпреки това, докато по принцип изискването за пребиваване е подходящо за целта да се гарантира такава връзка, ако трябва да бъде пропорционално, не може да излезе извън това, което е необходимо, за да се постигне целта. По-специално, неговото прилагане от националните органи трябва да е на ясен критерии, предварително известен и трябва да се предвиди правната възможност за получаване на обезщетение. При всички случаи, ако постигането на съответствие с изискването е нужен период на пребиваване, периодът не може да превиши това, което е необходимо, за да могат националните органи да се уверят, че засегнатото лице действително търси работа на пазара на труда в държавата-членка домакин.

73. Отговорът на третия въпрос следователно трябва да бъде, че правото на равнопоставено отношение, предвидено в член 48, параграф 2 от Договора, тълкуван във връзка с членове 6 и 8 от Договора, не забранява националното законодателство, което дава право на лицата, които търсят работа, на помощи при условие, че отговарят на изискването за пребиваване, доколкото това изискване може да се оправдае при обективните съображения, че тези помощи не зависят от гражданството на съответното лице и са пропорционални на законната цел на националните разпоредби.

По съдебните разноски

74. Разходите, направени от правителствата на Обединеното кралство и от германското правителство и от Комисията на Европейските общности, която са представили своите становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че

за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по отправените до него въпроси от Social Security Commissioner с Определение от 28 март 2002 г., реши:

1. Лице, при обстоятелствата, при които се намира ищецът по главното производство, не е работник за целите на дял II на част I на Регламент № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността, изменен с Регламент (ЕИО) № 2434/92 на Съвета от 27 юли 1992 г. Въпреки това, националният съд е този, който установява дали терминът „работник“, както е посочен в разглежданото национално законодателство, трябва да се разбира в този смисъл.

2. Лице, при обстоятелствата, при които се намира ищецът по главното производство, няма право на пребиваване в Обединеното кралство само на основание Директива № 68/360/ЕИО от 15 октомври 1968 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване в рамките на Общността за работниците на държавите-членки и на техните семейства.

3. Правото на равнопоставено отношение, предвидено в член 48, параграф 2 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 39, параграф 2 ЕО), тълкуван във връзка с членове 6 и 8 от Договора за ЕО (сега, след изменението членове 12 ЕО и 17 ЕО), не забранява националното законодателство, което дава право на лицата, които търсят работа, на помощи, при условие, че отговарят на изискването за пребиваване, доколкото това изискване може да се оправдае с обективните съображения, че тези помощи не зависят от гражданството на съответното лице и са пропорционални на законната цел на националните разпоредби.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 23 март 2004 година.

Подписи